26ՐԴ ՏԱՐԻ — ՈՒՐԲԱԹ 21 ՅՈՒԼԻՍ 1895 — ԹԻՒ 1226

ՅԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅԱԿՈՎԱՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
ՅՈՎՀ. ՂԱԼԱԹԻԱ, ԷՍԿԻ ՓԱՆՔ ՕՍՄԱՆԻ
Խմբագրութեան ուղղուած նամակներ գրութիւն
ետ չի դարձուիր

Bureaux du Journal HAÏRÉNIK
GALATA, ancien local de la BANQUE MP. OTT.
CONSTANTINOPLE

10 ՓԱՐԱՅ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԹԱՓԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Փոստով Համար	300	Ֆր. 75	Մէկ Ամ.
» »	150	» 40	»
Դուռտանէքրէ	300	» 100	»
»	150	» 50	»
»	75	» 25	»
Ամսոյ երկիր	300	» 25	Ֆրանք
Ընտիր	300	» 10	Բուպլի

Թղթատարի ծախքը Խմբագրութեան վրայ
[Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 գրչ. փոստայի փուլը 100 դրուշի տեղ]։

غلطه‌ده اسکی بانق عثمانیه‌ده
حیرینیك فرعیه‌سی اداره‌سنه

10 ՓԱՐԱՅ

ՈՒՇ ՉԷ

Ահա քանի մը տարի է որ մեր ժողովրդին մէջ սկսած է տարածուիլ այն գաղափարը թէ հայ մը կրնայ Եւրոպա երթալ, բարձրագոյն ուսմ ստանալ ո՛չ թէ միայն բժիշկ, երկրաչափ կամ փաստաբան ըլլալու համար, այլ նաեւ մուսուր ղարգացման ուրիշ ճիւղի մը մէջ ալ յառաջդիմելու նպատակով իսկ։ Զբ տեսո՞նք որ մինչեւ իսկ ուսուցչութեան պատրաստուելու համար Եւրոպա գացողներ գտնուեցան։ Դարձի այս յառաջխաղացութիւնը պիտի կրնայ մեր դաստիարակութեան համար բարերշրջման թուականի մը սկզբնաւորութիւնը ըլլալ։ Եկեղեցականներն ալ, կամ եկեղեցականութեան պատրաստուողներն ալ համալսարանական կրթութեան մը պէտքը պիտի զգա՞ն օր մը։ Վանքէ մը գրուած նամակ մը տեսանք. ազգակաւագ մը որ մօտերս վարդապետ պիտի ձեռնադրուի, որմէ կ'ըղձայ Եւրոպա երթալ, ֆրանսախօս քաղաք մը, մասնաւորապէս Ժընեւ, ու հոն, բուն իսկ իր բառերովը, «մի քանի տարի լսարան կամ համալսարան մը յաճախելով ուսանիլ 1° Վարդապետական եւ բոլոյական աստուածաբանութիւն, 2° Փիլիսոփայութիւն. 3° Եկեղեցական եւ աշխարհական ընդհանուր պատմութիւն։» Այս ամէնը սորվելէն վերջը վարդապետը կամ վարգապետուն պիտի վերադառնայ Թեմը եւ գլխաւոր փափաքներէն մէկն է հրատարակել հանդէս մը որ «իրեն նիւթ ունենայ կրօնականը, բոլոյականը եւ եկեղեցական-պատմականը»։ Ա՛ա ալ աղէկ։ Այդ երիտասարդը որ 25 տարեկան է հիմայ պիտի կրնայ հինգ վեց տարուան մէջ բաւական ղարգանալ եւ յառաջդիմելու իղձէն զօրացած կարող պիտի ըլլայ ուսեալ մարդ մը ըլլալ։

Վանքին մէջ վակուած ազգակաւագի մը այս փափաքը չէ միայն որ իր վրայ մեր ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ. այդ վարդապետուն այն չատ սակաւաթիւ անձերէն է որոնք երբ պաշտօնի մը կը մտնեն ու կը զգան թէ պահանջուած յատկութիւնները չունին, կը զգան իրենց տկարութիւնը, չեն ամչնար խոստովանիլ տիկա ու դարմանը փնտռել։ Խօսելով եկեղեցականութեան կոչման վրայ ազգակաւագը կ'ըսէ «թէ այս ծոլբ եւ բարձր կոչման ո՛րքան արժանի եմ, թէ սրտի սրբութիւն եւ մտքի մաքրութիւն ո՛ր աստիճան ունիմ այն ես չեմ գիտեր, Աստուած միայն գիտէ, բայց մէկ խօսքով պէտք է խոստովանիմ, աղնիւ հայրենակից, իբրեւ ճշմարիտ եկեղեցական սպրելու եւ գործելու բոլոր տացական չնորհքէն, կ'ուզեմ ըսել մտաւորական ղարգացումէն եւ եկեղեցական կարեւոր դաստիարակութենէն իսպառ զուրկ կը գըտնեմիմ. ահա ամենամեծ պատճառը որ զիս ինձմէ առնչել կուտայ։»

Ներելի է մեզի յուսալ թէ այդ ազգակաւագը առաջ պիտի երթայ երբ իրեն աջակցութիւն ընողներ կը գտնուին։ Մեր մէջ ոչինչ եկեղեցականները սասնեակ թուանշանով չեն համրուիր, բայց ատոնք ամենքն ալ ինքզինքնին պարտկել կը ջանան. արդուզարդ, մօրուքի վառուորութիւն, կրօնամոլութեան արտաքին ցոյց մը ղերենք կը փրկէ, կամ կը կարծեն թէ կը փրկէ։ Առանց ուղղութեան, առանց հաստատուն կամքի, առանց բան մը ընելու տրամադրութեան, այդպիսիները ոչինչ եկած են, ոչինչը պիտի երթան։ Ուրեմն հաղուագիւտ էակները հարմարինք այն եկեղեցականները որոնք կը խոստովանին իրենց տկարութիւնը եւ պատրաստականութիւն կը յայտնեն մտքի ուժ ստանալու։ Քանի՛ քանի՛ հոյակապ անձնաւորութիւններ բաւական առաջացած տարիքի մէջ սկսած են իրենց ղարգացմանը աշխատիլ։ Ջի կայ տարիք մը որ յուսահատութիւն պատճառէ աշխատիլ ուղղին։

Այդ սարկաւագին խոստովանանքը եւ աշխատելու, զարգանալու համար ցոյց տուած ինքնաբեր յօժարութիւնը կը համարինք ժամանակի նշան մը. անընդհատ քարոզութիւնները կամաց կամաց կը փոխեն մտքերը։ Մէկը որ քիչ մը խելացի է կը խորհի թէ երբ հանրային կեանքին մէջ պիտի մտնէ ա՛լ ասկէ ետքը չի կրնար իր նախորդներուն օրինակին հետեւիլ, բերնուց սորված քանի մը խօսք ըսել, բացագանչութիւններ ընել և այդ եղանակով աղդեցիկ ըլլալ յառաջանալ։ Քանի՛ քանի՛ տարեկան երիտասարդ մը հաւանօրէն կրնայ միջին հաշուով դեռ 40 տարի ապրիլ և գործել։ Բառասուն տարի՛. բայց այդ միջոցին մէջ մըտքերը հիմնովին պիտի փոխուին, նոր սերունդները իրենցմէ շատ հեռու պիտի ձգեն ամէն անոնք որ ժամանակին հետ չեն առաջացած։ Այս օրուան խորհողները, գրողները, ժողովրդին մտքին առաջնորդները քսան տարի ետքը խեղճուկ տգէտներ պիտի համարուին եթէ ժամանակին հետ իրենք ալ օրը օրին չեն յառաջացած։ Այս ճշմարտութիւնը ըմբռնելով կեանքերնին անոր համեմատ կարգադրելու հետամուտ եղողները թէ՛ ներկայ ունին և թէ ապագայ։

Եւ սակայն այդ սարկաւագը որ մենաստանի մը խորը թաղուած է, ինչպէս պիտի փրկուի, ինչպէս իր նպատակին պիտի հասնի, ո՞վ իրեն ձեռք պիտի կարկառէ։ Խնդիրը միայն այդ մէկ հատին վրայ չէ. անոր յաջողութիւնը քաղաքներու մէջ կրնայ ըլլալ ուրիշներուն ալ։ Ո՞վ պիտի մտածէ ատոնց համար։

Ա. Ա.

ՍԱՊԱՆՃԱ

Այս գիւղաքաղաքին հայ ժողովուրդը իր նախկին ընթացքը բաւական փոխեր է. կ'աշխատի դպրոցին եւ եկեղեցիին օգտին համար։ Առաջուան պէս, չուզեր ասիկ տալ դպրոցին փակմանը. չուզեր դպրոցին հանել իր զաւկըները։ Հիմակուան վարժարանին չէնքը 100 ոսկիի եղած է, բաւական վայելուչ չէնք մըն է, հոն կը հաւաքուին տղաքը։ Վարդավառի ատենն առթիւ, տեղին ժողովուրդը հրաւիրեց առաջնորդը Սապանճայի եկեղեցին պատարագ մատուցանելու, ըստ օրում եկեղեցիին տարեդարձը ըլլալուն, ամէն կողմերէ հազարաւոր ուխտաւորներ կը հաւաքուին։ Առաջնորդը որ ազբիւրի մը չինութեան համար Գընձլար կը գտնուէր, Սապանճա երթալով հոգեւորականէ մխիթարեր է հաւաքուած ժողովուրդը։ Առանց այցելութեան չթողուց Սապանճայի վերի Հայ գիւղը ուր 15 տուն հայ կայ որոնք 20 տարի առաջ հոդ գաղթելով հիմնած են այդ գիւղը։ Սրբազանը յորդորեր է եկեղեցի մը դպրոց մը չինել եւ յայտներ է որ ինքն իր օժանդակութիւնը պիտի նուիրէ անոնց այս մասին։

ԿԱՄԱԽԻ Ս. ԹԱԴԷՈՍԻ ՎԱՆՔԸ

Կամախի վիճակի առաջնորդ եւ Ս. Թադէոս Առաքեալ վանքին վանահայր Տ. Վարդան վարդապետ, որ ժամանակ մը ի վեր է Պոլիս կը գտնուի, ինկատի առնելով իր վանքին խարխուլ վիճակը, իր Թեմին երեւելիներուն հրաւիրագրեր ղրկած է որպէս զի չարթուս հաւաքուելով յանձնաժողով մը կազմեն եւ Պատրիարքարանէն ժապաւինեալ ներատրակ մը առնելով հանգանակութեան սկսին, յիշեալ վանքը նորոգելու համար։

Մենք ալ կ'աւելցնենք վերոյիշեալ հրաւիրեալ էֆէնտիներուն որպէս զի հետեւեալ առաջարկներն ալ ի նկատի առնեն.

Ա. Հաշիւները անգամ մը նայիլ, Թերեւս վանքին մնուկին մէջ հազար ոսկի կայ. ի՞նչ հարկ հանգանակութեան դիմել։

Բ. Եթէ դրամ չկայ, ո՞ւր է վանքին հասոյթը որ կը գոյանայ կալուածներէ, պտղէ, ուխտաւորէ եւ զանազաններէ։

Գ. Որոշել թէ վանքին կալուածները կարծուած արտ եւ կամ ո եւ է գոյք վանքի՞ն այսինքն աղղի՞ն են, թէ առաջնորդին անցած են, առաջնորդութեան պէս «յորդւոց յորդի» ժառանգութեամբ։

Հանգանակութիւն մը ընելու բան չենք ըսեր. բայց աւելի լաւ չէ՞ որ աղկէց գոյացած ատակով վիճակին մէջ վարժարան մը բացուի. մէկ հատիկ վարժարան իսկ չդանուիլը կարծեմ պատիւ չի բերեր իրենց։

Վանքը նորոգելով ի՞նչ կը սպասուի վանքէն. վանքը առաջնորդին բազմանդամ ընտանիքը պարարտօրէն մնուցանելէ զատ ի՞նչ բանի ծառայած է մինչեւ հիմակ։

Ֆ.

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԻՔԸ

Անգլիացի գիտուն մը, Պ. Բրէսթուիչ, կը ծանուցանէ թէ չատ կարեւոր խնդիր մը լուծեր է։

Ուրիշ չատ աւելի հաճելաւոր, բայց աւելի հասկնալ գիտուններ մինչեւ հիմա չէին համարձակած այդ խնդրին որոշ լուծում մը տալ։ Իսկ Պ. Բրէսթուիչ վճռական կերպով կը լուծէ։ Եւ այս բանը քիչ մը զարմանալի է, վասն զի լուծուած խնդիրը ուրիշ բան չէ, բայց եթէ մարդկութեան տարիքը։

Պ. Բրէսթուիչ կ'ըսէ թէ մարդկային ազգը ճիշդ ու ճիշդ չհասնի հազար տարի է, ո՛չ աւելի մը աւելի եւ ո՛չ պակաս։

Այս թիւը բաւական աղաւ է եւ կրնանք պարծենալ որ մեր նախահաւերը բաւական հին են եղեր։ Բայց զարմանալի է որ Պ. Բրէսթուիչ ասանկ վճռական կարծիք մը յայտնէ անանկ խնդրի մը մէջ, ուր այնքան նշանաւոր մարդաբաններ բացարձակ վճիռ մը տալու չեն յանդգնած։

Անշուշտ խիստ չահեկան է գիտնալ թէ մարդը երբոլընէ՞ ի վեր կ'ապրի այս երկրին վրայ, ուր, հակառակ իր հսկայ միջոցներուն, բաւական ճերմակերես ելած է։

Բայց ինչպէս կարելի է թուական մը որոշել։ Ամենէն յանդուգն ժամանակագրութիւնները իրարու չեն չարմարիր։ Միայն սա ստոյգ է որ մարդուս գոյութիւնը մեր երեւակայութիւնը չուարեցնելու չափ հին է։

Այդ հնութիւնը չափելու միակ միջոցն է խուզարկութիւններ ընել երկրի ազիքներուն մէջ, ուր երբեմն, դիպուածով, կը գտնուին մարդկային մնալիսի բեկորներ, որոնք երկրաբանական որոշ թուականի մը կը պատկանին։

Արդարեւ ասանկ խնդիրներու մէջ մարդկային ասանդութիւնները մեծ օգուտ չունին։ Այդ ասանդութեանց մեծնէն հինը Հնդկաստանցիներու ասանդութիւններն են, որոնք 9800 տարիէն անդին չեն անցներ։

Համեմատաբար սա ալ չատ բան է, բայց մարդկային տարիքին համար չատ քիչ է։ Այն տեղ մարդիկ արդէն հազարաւոր դարերէ ի վեր գոյութիւն ասնէին... եւ զիրար կը մեռցնէին։

* * *

Պ. Ֆօրէլ, ճշմարիտ գիտուն վարանումով, կ'ենթադրէ թէ մարդկային ազգին տարիքը կրնայ քանի մը հարիւր հազար տարուան ելլել։

Պ. ար Ֆաթրըֆաժ անոր աշխատութիւնները վերլուծելով, չատ որոշակի բացատրած է թէ Պ. Ֆօրէլ ի՛նչ դրութեամբ այս ենթադրութեան հասեր է։ Գիտենք որ Ռօն գետին ջուրերը, մանաւանդ ձիւներու հալած ատեն, չատ պղտոր են՝ երբ Լէմանի լիճը կը մանեն, իսկ երբ անկէ կ'ելլեն՝ վերջին աստիճան վճիտ են։ Այդ ջրերուն թողած կաւը բնականաբար լիճը հետզհետէ կը լեցնէ եւ արդէն լեցուցած է մեծ մասն այն խոռոչին, որ չորրորդական թուականին սառոյցներով լեցուած է։

Պ. Ֆօրէլ նախ եւ առաջ այդ կաւին տարեկան ծաւալը գտեր է։ Ցետոյ չափեր է լճին արդի ծաւալը եւ եւ ասով գտեր է թէ Ռօն գետին կաւը ո՛րչափ ատենէն պիտի կրնայ ամբողջ լիճը լեցնել։ Ցետոյ, ենթադրելով որ Լէմանի արդէն լեցուած մասը արդի Լէմանի հասասար խորութիւն մը ունեցած ըլլայ, արդէն ձեւացած ջրատական դաշտերուն երեսը բաղդատեր է նոյն իսկ լճին մակերեսութեան հետ։ Համեմատութիւնը դրեթէ մէկ առ երեք է։

Ընդ է որ այդ մասը լեցնելու համար հարկ եղած ժամանակը արդի լիճը լեցընելու պէտք եղած ժամանակին մէկ երրորդին հաւասար է։ Այդ, այդ կաւը սկսած է լեցուիլ առոնակոյտերու քաշուելէն անմիջապէս ետքը։ Ուրեմն ասանկով գտնուած թուականը արդի երկրաբանական թուականն է։

Ահա՛ Պ. Ֆօրէլ այս հաշիւներով էր որ հարիւր հազար տարի գտաւ։

Ուրիշ մարդաբան մը, Պ. Արսըլէն, նմանօրինակ հաշիւներ ըրաւ քննելով Սօն գետին դարափները որոնք, Պ. ար Ֆաթրըֆաժի ըսածին պէս, «մեզի համար խիստ կարեւոր նախապատմական ժամանակներ են»։ Բայց խոստովանեցաւ որ իր գտած թիւը այնքան մեծ չէ։

* * *

1847ին Տանըմարքայի մէջ գիւտ մը ըրին, որ չատ կարեւորութիւն ունէր եւ որ նորանոր ենթադրութեանց տեղի տուաւ։ Տանըմարքայի երեք գիտուններ, իրենց երկրին տղմուտ ճահիճները ուսումնասիրելով, անագին քանակութեամբ խեցիի կոյտեր գտան։

Մարդիկ միայն կրնային այդ դէզերը ձեւացուցած ըլլալ։ Արդէն հոն գտնուած խել մը կոշտ գործիքներ, անօթներ ու զէնքեր մարդուս ներկայութիւնը կը յայտնէին։ Ըսել է թոլորովին մոռցուած ժողովուրդ մը ապրած էր հոն վայրենի վիճակի մէջ։

Հողին տեսակն ու կազմութիւնը կը հաստատէին թէ մարդս գոյութիւն ունէր սառնային թուականին վերջերը, այսինքն այն ատեն, երբ սառոյցները, հարաւէն դէպի հիւսիս երթալով, մեր այսօրուան գիտցած տեղը չէին հասած տակաւին։

Այն ատեն մարդ կը ժողուէր այն մամուռները, որոնք այսօր ծայրագոյն Հիւսիսի մէջ միայն կը գտնուին եւ կը կենակցէր այն անասուններուն հետ, որոնք մինչեւ այսօր կ'ապրին հիւսիսային բեւեռի կողմերը։

Այս գիւտերը անանկ մէթոտով մը, անանկ ճարպիկութեամբ մը կատարուեցան, որ գիտութիւնը չատ ճոխացուցին։ Մարդկութեան հնութիւնը անժխտելի կերպով հաստատուեցաւ։

Բայց անկէ առաջ ալ մարդ կա՞ր միւ երբ Տանըմարքացի գիտունները այս գիւտերն ըրին, այս մասին դեռ տարակոյս կար, բայց անկէ ի վեր այս ճշմարտութիւնն ալ հաստատուեցաւ։ Ցայտնի է որ երբ չկերպարանափոխուած հողային խաւի մը տակ մարդկային ոսկորներ գտնուին, ըսել է թէ այդ խաւը կազմուած ատեն մարդը գոյութիւն ունէր։

* * *

Արդ Պուշ ար Բէրթ Ապվիլի մօտերը կոպճի քարահանքներուն մէջ չկոհուած կայծքարէ խել մը գործիքներ գտաւ եւ յետոյ մարդու ծնօտ մը, որ չատ մը վիճաբանութեան տեղի տուաւ, վասն զի առարկողներ կային թէ հողային յեղաշրջումներ կրնային տանիլ տոորի խաւի մը ներքեւ ծածկել վերին խաւերէն տնուած առարկաներ։ Բայց Պուշ ար Բէրթ բոլոր այդ առարկութեանց յաղթական կերպով պատասխանեց ու վերջապէս «հանածոյ մարդուն» գոյութիւնը հաստատեց։

Ըսել է «չորրորդական» թուականին մարդ ալ կար։ Վերջէն այս մասին բազմաթիւ գիւտեր եղան, եւ Պյք. Լարէ, Բրիսթէ, Կարիկու, Տիւբօն, Մարթէն եւ այլն կարեւոր ապացոյցներ դտան։

1864ին Պ. Լարէ քարայրի մը մէջ մամուռի փղոսկր մը գտաւ, որուն վրայ խիստ հեռաւոր նախահայր մը կայծքարի մը ծայրով կենդանիին պատկերը փորագրած էր։ Ըսել է այդ մարդը մամուռին ժամանակակիցն էր, այսինքն այն հրէչին ապրած երկրաբանական գարուն կ'ապրէր։ Ետքէն Պ. Կարիկու ալ ողորկ քարի մը վրայ քարայրի արջի պատկեր մը գտաւ։

* * *

Աւելի հեռուն, մինչեւ երրորդական ժամանակներուն մէջ, մարդու հետք կրնա՞ր գտնուիլ։

Պ. Տէնուայէ Շարթրի մօտ Սէն-Բրիէի աւազահանքերուն մէջ ըրած գիւտերէն ետքը, կրցաւ հաւաստել որ սառնային ժամանակներէն առաջ իսկ մարդը գոյութիւն ունէր եւ ցուցաց տաշուած կայծքարեր, որոնց ծագումը անժխտելի էր։

ՎԱՐԴԱՆ ՀԱՅԿԱԶՆ

ՃԳՈ ՂԱՀՈՒԹՈՆ

ՎԱՊԱՌԱԿԱՆ ՆՈՎԵԼԱՅԻ ՏԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գ

Թողուցի զինք ու ելայ։ Ինձ համար ոչինչ կար այլևս։ Ամէն ինչ վերջացած էր։ Ես ինքս ալ վերջացած էի։ Ինչո՞ւ ապրիլ, ինչո՞ւ տանջուիլ։ Ինչո՞ւ ոչ ոքի ալ չսպանել նախ, ապա ինքզինքս սպանել։ Ես ինքս ալ չգիտէի թէ ինչ կ՚ուզէի։ Ինչ որ ալ ընէի, ինչ որ ալ մտածէի, ամէն ինչ ինձ համար անիմաստ էր։ Ամէն ինչ ինձ համար ունայնութիւն էր։ Ամէն ինչ ինձ համար ատելի էր։ Ամէն ինչ ինձ համար զզուելի էր։ Ամէն ինչ ինձ համար ստոր էր։ Ամէն ինչ ինձ համար ոտնակոխ էր։ Ամէն ինչ ինձ համար ոտնակոխ էր։ Ամէն ինչ ինձ համար ոտնակոխ էր։

Ինչպէ՞ս հասայ Ռոսթոֆ։ Ինչպէ՞ս անցայ Ռայնի վրայ։ Ինչպէ՞ս անցայ Պելճիքայի սահմանները։ Ինչպէ՞ս անցայ Ֆրանսայի սահմանները։ Ինչպէ՞ս անցայ Փարիզ։ Ինչպէ՞ս անցայ Ֆրանսայի սահմանները։ Ինչպէ՞ս անցայ Իսպանիոյ սահմանները։ Ինչպէ՞ս անցայ Մատրիտ։ Ինչպէ՞ս անցայ Իսպանիոյ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՎՃԱՐՎՈՂ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

Նորին Մեծութիւն

ԱՐՏՈՒՆԱՆ. Հանգիստ ծանօթ ընթերցասէր ընտանեաց մը ներքին յարկը կը փոթորկեր ջերմոցային ծաղիկներու ցանկութիւնը։ Ծնողքը, որուն միայն մէկ զաւակը կար, ամէն ինչ կ՚ընէր անոր սիրտը շահելու համար։ Ան ալ, որ ինքզինքը կը տեսնէր ամէնքին կեդրոնը, ամէն ինչ կ՚ուզէր ունենալ։ Ամէն ինչ կը պահանջէր։ Ամէն ինչ կը ստանար։

* * *

Կ՚ըսեն, մարդ ծնած օրէն իր ճակատագիրը կը կրէ իր ճակատին վրայ։ Ասոր ապացոյցը կրնայ ըլլալ Նորին Մեծութիւնը։ Ան ծնած էր ոսկի գդալ մը բերնին մէջ։ Ոսկի գդալ մը, որ ինքզինքը կը պարտադրէր ամէն տեղ, ամէն ատեն։ Ան

Միաց : Ոչիա Թող տրուեցաւ :

—Դողերը · Տր. Յակոբի կինը, որ Սալմաթմարուքի մէջ դողերէն խուճապուած էր, մեռաւ յօշի օրը :

—Երկքլաթի գիշեր, Պէպէք, Րէմզի պէյի ծովեզերեայ տունը գողեր մըտնելով, 20 ոսկիի չափ բան առեր տարեր են :

—Դաճակի խաղեր. Մախսուսէի Բարս չդգնաւին մէջ խաճուէ եփող Անտոն եւ Սրբոյ յարձակեցան Ղալաթիոյ նպաստավահանակէն Թանալի եղբօրորդիին, Նահիլ վրայ, եւ վիրաւորեցին : Երկու ոստիկանները ձերբակալուեցան :

Նաւավար Եօրկի Յոհաննէսի օր Ղալաթիա դանակի հարուածով մը վիրաւորեց Անկէլին, որ ոտիւրի վաճառականի մը քով գրագիր է :

—Խեղդուած. Թարապիա Սըմմըր Բալէս օթէլին առջեւ հայ երիտասարդ մը չորեքշաբթի առաւօտ ծովը մտած էր լոգանալու համար, սակայն լողալ չգիտնալով խղդուեցաւ : Այդ երիտասարդը հնոպան էր չոգեմակոյկի մը մէջ, զոր Գալաթիան էֆէնտի ամառուան եղանակին համար վարձած է Օսմ. Փոթանեռու տէօրէն Պ. Քոլլասի :

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՊՕՐՍԱ

Հինգշաբաթի 20 Յուլիս

Ընթացք փոխադարձակազրոց

Ծրնդ ոսկւ Լոնտոնի գրաւ	109	17½
» » Բարիզի »	23	02½

Փօնտոլեան

Ծագումեան	28	12
Վազումեան	28	11

Թահվիլտըը Սամաճիէ

Հրկիւն .....

Ընթացք Արժէքահրոց

Ծոխոտանեան Մեէք A.	65	75
» » B.	43	87
» » C.	27	75

Բամճեհամէ

Բանկի հրկածուղը ..... ֆր.	144	¼
Թահվէ ..... ոսկ	10	87½
Փէճի	21	25
Համ. Ծոխոհավար. ընկերութիւն ոսկի	7	55
Ընիարլի ..... »	3	17
Օրիէնթ Ընէրճի ..... »	11	10

Ընթացք դրամներու

ոսկի	100 —	20 ֆր.նոց	87 18
Ծոխոտ	108 12	Ընդ. ոսկի	110 12
Ծոխոտ	102 —	Մաքը Գեր. ոսկի	107 20
Ֆէնուիչ	38	Իմիէրիալ	90 12
Ծոսմէնիէ	18 —	Ֆրիսէց	51 21
Ֆր. Ղ. Գօրսայի	6 —	Բանկի Ծուրք	8 51

ՍԻԿԱՐԻ ԹՈՒՂԹ

Առողջութեան անվնաս սիկարի թուղթ փնտռողները գործածելու են «ՊՕՆ ՄԱՐՇԵ» կոչուած թուղթը, որու կափարչին վրայ արեւ մը կայ՝ մէջ տեղը BON բառով եւ կը գտնուի ամէն ծխավաճառի քով։ 26-50

153րդ Վիճակահանութիւն Օսմանեան Երկաթուղիներու

ՓԱՇՈՒԱՆ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՅՈՒԼԻՍ 20

Շահող թիւեր	Ճռաճիւ	շահող թիւեր	Ճռաճիւ	շահող թիւեր	Ճռաճիւ	շահող թիւեր	Ճռաճիւ	շահող թիւեր	Ճռաճիւ
1643355	600000	460139	3000	717822	3000	1844742	1000	510727	1000
725959	60000	69612	»	651953	»	1314320	»	904863	»
378776	20000	693033	»	760094	1000	1880728	»	1620108	»
1729346	»	1061028	»	1627976	»	945412	»	946270	»
631596	6000	1092001	»	973612	»	338715	»	152956	»
251347	»	1022991	»	331298	»	723535	»	734142	»
1563347	»	1868940	»	536185	»	635094	»	1815685	»
651951	»	214097	»	211484	»	900020	»	631600	»
152960	»	1888164	»	735570	»	445644	»	43948	»
874597	»	321059	»	1849452	»	823555	»	1539939	»

400 ՖՐԱՆՔ ՇԱՀՈՂ ԹԻՒԵՐ

21861	202880	379032	630351	735566	941822	1218583	1416654	1590761	1811720
2	211426	3	2	7	3	4	5	2	1815681
3	7	4	3	8	4	5	1428686	3	2
4	8	5	4	9	5	1212996	7	4	3
5	9	383161	5	760091	945411	7	8	5	4
43946	30	2	631597	2	3	8	9	1608621	1817476
7	211481	3	8	3	4	9	90	2	7
9	2	4	9	5	5	3000	1431066	3	8
50	3	5	635091	777021	946266	1265771	7	4	9
56776	5	424341	2	2	7	2	8	5	80
7	214096	2	3	3	8	3	9	1620106	1820766
8	8	3	5	4	9	4	70	7	7
9	9	4	639966	5	972526	5	1432436	9	8
80	100	5	7	796941	7	1277861	7	110	9
69611	216121	445641	8	2	8	2	8	1622401	70
3	2	2	9	3	9	3	9	2	1839966
4	3	3	70	4	30	4	40	3	7
5	4	5	651952	5	973611	5	1433686	4	8
86086	5	460136	4	803831	3	1279181	7	5	9
7	225791	7	5	2	4	2	8	1625416	70
8	2	8	685476	3	5	3	9	7	1844741
9	3	40	7	4	996311	4	90	8	3
90	4	478326	8	5	2	5	1468441	9	4
104166	5	7	9	809706	3	1280801	2	20	5
7	251346	8	80	7	4	2	3	1627977	1849451
8	8	9	688286	8	5	3	4	8	3
9	9	30	7	9	1022992	4	5	9	4
70	50	491816	8	10	3	5	1474136	80	5
129636	255451	7	9	823551	4	1289456	7	1643351	1868936
7	2	8	90	2	5	7	8	2	7
8	3	9	693031	3	1061026	8	9	3	8
9	4	20	2	4	7	9	40	4	9
40	5	510726	4	830081	9	60	1480081	1652881	1875611
131076	271131	8	5	2	30	1314316	2	2	2
7	2	9	697201	3	1062851	7	3	3	3
8	3	30	2	4	2	8	4	4	4
9	4	511291	3	5	3	9	5	5	5
80	5	2	4	869821	4	1340786	1495561	1704466	1880726
131721	315471	3	5	2	5	7	2	7	7
2	2	4	710126	3	1082346	8	3	8	9
3	3	5	7	4	7	9	4	9	30
4	4	511801	8	5	8	90	5	70	1884881
5	5	2	9	869766	9	1347716	1522561	1729347	2
143611	320056	3	30	7	50	7	2	8	3
2	7	4	714441	8	1092002	8	3	9	4
3	8	5	2	9	3	9	4	50	5
4	60	529146	3	70	4	20	5	1737341	1888161
5	331296	7	4	874596	5	1369171	1539936	2	2
152957	7	8	5	8	1104646	2	7	3	3
8	9	9	717821	9	7	3	8	4	5
9	300	50	3	600	8	4	40	5	1902746
173451	338711	536181	4	875016	9	5	1559736	1764431	7
2	2	2	5	7	50	1385401	7	2	8
3	3	3	723531	8	1117666	2	8	3	9
4	4	4	2	9	7	3	9	4	50
5	344041	569576	3	20	8	4	40	5	1933006
196451	2	7	4	900016	9	5	1563346	1791321	7
2	3	8	725956	7	70	1392181	8	2	8
3	4	9	7	8	1138456	2	9	3	9
4	5	80	8	9	7	3	50	4	10
5	378777	587721	60	904861	8	4	1584056	5	1943866
202876	8	2	734141	2	9	5	7	1811716	7
7	9	3	3	3	60	1416651	8	7	8
8	80	4	4	4	1218581	2	9	8	9
9	379031	5	5	5	2	3	60	9	70

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԶԵՐՄԱԿ ԳԱՐՎԱԼԻՆ

Կը փութամ ծանուցանել սրտոյ յաճախորդներուս թէ Գալաթիոյ «Սերկէթուղի»(cեռեցթջեr) նշանաւոր հանրածանօթ վաճառատունը վերջերս գոցած եւ անոր փոխարէն ուրիշ մը բացած եմ ձերմակ Գամվլին անուան ներքեւ, Սուլթան Համամ, Եէնի-Ճամի փողոց Թիւ 3։

Այս առթիւ ներկայիս բերել ստացած եմ բազմազանակ մթերքներ ամէն տեսակ պաստառներու (խումաշ) բամպակէ, բրդէ եւ մետաքսէ. այս վերջիններէն, ի մէջի այլոց, սաթեն լիւֆա, ռանճան ռիւրա, ադլաս, մուարէ, արմիւր, փոլոճեզ, տաֆտաֆ, բէնկալէճ, բոճէճ, բլիւճ, էրէփ ետ Շեմ եւ այլն եւ այլն,

Նաեւ զանազան ռազածոներ (պասմա) տալի եւ կէս տալի համար տեսակ տեսակ սեւ չալեր, եւ օճիսի համար ալ ներմակ կտաւ։

Մէկ խօսքով ամէն ճաշակ գոհացնելու հոգ տարուած է։ Ապրանքներու նկատմամբ տեսակներու Զանազանութիւն, Գեղեցկութիւն, Դիմացկունութիւն եւ գներու Ձափաւորութիւն, ինչպէս ձիշդ հիմա, ասկէ հետեւ ալ վաճառատունը այսպէս պիտի ըլլայ։

ՄԱՐՏԻԿ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԱԼԱ ԴՈՒՐ
ԷՅՖԷԼ
ԴԱՄԻԱՆՈՍ ԱՁՍԻՋԻՏՍ
Փոլիա, Եէնի-Ճամի փողոց, 26
Ֆնճխլեան խանի դիմաց

Այս վաճառատունը ի գոհունակութիւն իր յաճախորդաց ամէն ճաշակի յարմար ընտիր ապրանքներ (թօհաֆիէ) Եւրոպայի գլխաւոր գործարաններէն ուղղակի բերել կուտայ։

Շանթիյի, Վալենսիեն եւ Վօյան տանթէլաներու զանազան տեսակները եւ տանթէլա Քօլիէներ, մուարէ, թաւչեայ. ֆասօնէ եւ ֆանթէզի ժապաւէններ տեսակ տեսակ. պրոsk ձերմակ եւ դունատ. սեւ, պունճուքլու, մետաքսեղէն եւ ոսկեզօծ բասմանթըրի եւ քօլիէներ, մետաքսեղէն՝ բօճիճ գունաւոր, պարզ եւ բանուած. ձեռնոց կաշիէ եւ մետաքսէ. հովահար ընտիր տեսակ. առողջապահութեան վերջին տեսակէտով պատրաստուած ձեւաւոր գորսէներ։

Արանց եւ կանանց ոժիտի (ֆիհէզ) համար պրօսէով բանուած ձերմակեղէններ. չապիկ, ֆանէլայ, գուլպայ, մետաքսեայ թաչկինակ, ֆիչիւ բրդէ եւ մետաքսէ, ժիլէօն եւ ժէրսէյ. եւ այլն եւայլն։

ԴԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ՁԱՓԱԻՈՐ

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԳԱՒՌԻԿ ԵԱՂՋԸՋԵԱՆ ԵՒ Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ

Իվազուց անտի իր վաճառքներուն պղնուկեամբը հանրածանօթ սոյս տունը Շուկայի Գօտուրում խանէն փոխադրուած է Գալաթիա, Մահմուտ վալիի ժօտ, Սուլթան Համամ Զէյվէսի ետեւէն Թօփալեան խան Ա. յարկ Թիւ 18, 20, 22 եւ 24 վաճառատուներուն։

Վերոյգրեալ մթերանոցներուն մէջ պատրաստ եւ յանձնարարուած ու ամենակին համաձայն ամէն տեսակ հագուստներ եւ կերպասներ կը գտնուին, որք Եւրոպայէ բերուած պատրաստ հագուստներէն եւ կերպասեան նախշէքան եւ հինգ առ հարիւր համեմատութեամբ պակաս գնով կը վաճառուին։ Այդ վաճառատան տեսրց նպատակն է մրցիլ ի Գալաթիա եւ Գալաթիոյ վաճառուած հագուստներու ու կերպասներու հետ թէ ժամանութեամբ եւ թէ տեսակի ազնուութեամբ։ Կը խնդրուի արդոյ հաճախութենէն որ նոյն մթերանոցները դիմելով անձամբ տեսնէ ու հաւկնայ վաճառուած նիւթերու ժամն գինն ու լաւ տեսակը։

ՖԷՔԻԻԼ ՊԼՕՔ

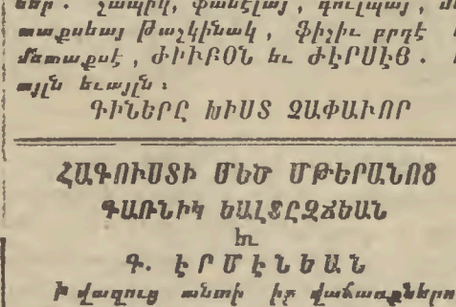

Ամենից ընտիր եւ ամենից համեղ

ՏՕՓՏՕՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Մասնագէտ ծննդական գործարաններու եւ գաղղիական հիւանդութեանց։ Ղալաթիա, կամուրջին գլուխը թիւ, 5։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹԷՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵԻ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՍՆԱԲՕՅԺՔ

(ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ց'ԱՄԻՆ 1852)

Կը ծանուցանէ սրտոյ հաստատակամքեան թէ փակելով Պոլսոյ (Պահչէ-Գաբու) ատեան, վերջապէս հաստատուած են իրենց Բերայի մանաճիւղը Թիւ 396 Մեծ Փողոց (Նանլի գարեջրատան վրայէ յարկը՝ հին Զուպուքճեան գոհարավաճառ ղէմին) եւ ըստ առաջնոյն նպաստաւոր գործիքի մը միջոցաւ ամենաստահակ ցաւեր եւ նոյնպէս գաւստած ակռաները մեկ աճգամեայ վայրկենապէս կը լեցնեն. ցաւով ոչ ինչ եւ բուժուած վերադարձեալ։

Գաղթականի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 երիտասարդի փողոց, ամէն օր առաւօտեան մինչեւ կէս օր։

Թիւ 396 Մեծ Փողոց Բերա. Թիւ 1 Երիտասարդի փողոց Գալաթիա

ԱՅԷՐԻ ՀԷՅՐ ՎԻԿՕՐ

ՄԱՍԶԵՐԸ

ԱՌԱՏՕՐԷՆ ԿՈՒԱՁԵՑԷ

ԵԻ ԱՆՈՑ ԳՈՑԸՆ ԿԸ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏԷ

Քերուիլը կը բուժէ, գլխուն մորթ կակուղ, առողջ եւ թևիկ զերծ կը պահէ։

Տիկին մը կը գրէ. «Ուրիշներուն համար պարտաւոր եմ ըսել թէ ձեր տարի առաջ մազերուս մեծ մասը թափած էր եւ ճնացնալ փոքր մասն ալ ճերմակեր էր։ Այէրի հէյր վիկօրը մի ամիս գործածելէ ետքը, մազերս ոչ միայն բունիլ իրենց առջի գոյնովը սկսան բուսնիլ, այլ նաեւ իրենց առջի փայլուն եւ փափկութիւնը ստացան»։

ԱՅԷՐԻ ՀԷՅՐ ՎԻԿՕՐԸ

Կը գտնուի դեղագործներու եւ դեղավաճառաց քով։ Ընդհանուր մթերանոց Տր. Այէրի դեղերուն՝ Պ. Էմմ. Քարուանայի անգլիական վաճառատունը, 95 եւ 97, Եիւքսէք գալաթիա, Վօյվօտայի պահականոցին մօտ։

THE PATRIOTIC

ԲԱԴՐԻՕԴԻՔ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵԻ ԿԵՆԱՑ

Հիմնուած ի Տրպիզոն 1824 ին

Դրամագլուխ 1,500,000 անգլ. ոսկի
Տարեկան ընկալեալ քան 200,000

ԿԱՏԱՐԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ.— Վճասները կը վճարուին փութով եւ առատաձեռնութեամբ

Ընդհանուր գործակալ ՊԼՕՔԸՐ եւ ԷՏՈՒԱՐՏ

Գտանելու խան, Պահչէ-գարու, Սմառկոյ

Տեր գործակալ ՄԻՀՐԱՆ ՍԱՐԸԵԱՆ — ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ
Տ. Համիտիէ ճատէսի Սմառկոյ — Խարէք խան, Ղալաթիա

ANCRE ԱՆՓՐԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆԸ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐԸ

ԵԻ ԱՄԵՆԷՆ ՑԱՐԱԾՈՒԱԾԸ

Ծրագրաւորութեան դրամագլուխ 126 միլիոնէն աւելի	1871էն մինչեւ 93 վճարեալ գումար 180 միլիոն

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Գլխ. կոմս Էմմոն Զիչի, կայս. եւ արք. խորհրդական, նախագահ
» Բօռոլֆ Հօյօս դեր-նախագահ.
» Եօզէֆ Հօյօս կայս. եւ արք. խորհրդական
» Քօլօման Նագօ » » » »
» Անթուան Բրօքէչ ա'Օսթէն
Քէօսօբ Բօնցէն
Ժան տը Վէննինկ-Ինկէնհայմ.

Կառավարութեան ֆօխսէր

Գ. ՇԱՆՔՄԻՒՐԻՒՐ. կայս. եւ արք. ճախարարական Քհոռհիդական

Ընդ. գործակալ ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

Ծնօրէնութիւն. Բերա, Թիւնէլի Հրապարակ. Սառաջ օղուի տունը

Գլխաւոր գործակալ — Մ. Տէր Ներսէսեան, Գօճաման Օղլու խան Թ. 7, կ.Պոլիս։

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, շնչի կարճութեան եւ շնչարգելութեան դէմ եւ այլն

Այս Քանկազին դեղը տարօրինակ յատկութիւն մը ունի անմիջապէս սփոփելու Հարբուխը, Հազը, կոկորդի գժուարաշնչութիւնը եւն. իր ազդեցութիւնը կ'ընէ թոքացած մսաթաղը կակուղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով։

Կոկորդի անհաճոյ խտխտումներով գիշեր ցերեկ հազացող եւ իրենց հանգիստը կորսնցնող անձինք անվարան կը հաւատան եւ ընդհանրապէս մէկ շիշը բաւական է հիւանդութիւնը բուժելու համար։

Այս անման դեղը հրաշքներ կը գործէ շնչարգելութեան, հինցած հազի, էնգլիւէնցայի եւ ոչխարի տարազաներու մէջ։

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

«Ստորագրեալս, Քուրդուճը Հազզը էֆ. բնակեալ ի Պոլիս, Տօլմա-պահչէ, Թիւ 25, կը վկայեմ որ 10 պարիէ ի վեր շնչարգելութենէն տառապելով ամենէն համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ տոմզ վատնեցի, բայց օգուտ մը չտեսայ, ընդհակառակն հիւանդութիւնը օր օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ դիպուածաբար քանի մը բաթէկամներ խորհուրդ տուին ինձի որ դիմեմ Գալաթա, Վօյվօտայի պահականոցին քով Թիւ 95-97 Պ. Էմ. Քարուանայի անգլիական վաճառատունը։ Հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածելի եւ երեք ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ որպէս հրատարակելը մարդասիրական պարտք մը կը համարիմ ինձի։

Կ. Պոլիս, 4 ապրիլ 1892

Ստորագրեալ ԷՍԱՍ ՀԱԳՓԸ

Ընդհ. Մ'Քերանոց Էմմոնա Քարուանայի անգլ. վաճառատունը Գալաթա, Վօյվօտա փողոց, Թիւ 95-97 կը գտնուի նաեւ բոլոր լաւ դեղարանները եւ դեղավաճառաց քով։

ԹԻԹՆԹՕՆ

ԱՌՈՂՋՈՒԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Հիմնուած 1828

Հաստատեալ ի Բարիզ իր կեդրոնատեղիե, Պաճի Փողոց, թիւ 15

Դրամագլուխ	ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթասպանակին մէջ	»	69,244,813
Հաստոյթք 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած մնասք	»	176,000,000

Ի Կ. Պոլիս, Ընկերութեան դրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ։

Ծեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Քայաէրլեան, մասնաւոր անօրէն ի Պոլիս, Ղալաթիա, Քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ։